

Atitudinea parentală și percepția fenomenului de delincvență juvenilă de către părinți

The parental attitude and perception of the juvenile delinquency phenomenon by parents

Olărescu Valentina, doctor în psihologie, conferențiar universitar, UPSC "Ion Creangă

Buguța Elena, doctor în drept, conferențiar interimar, USEFS

Cebotari Stanislav, lector, IȘPCA

Summary

Social and economic changes have had an impact on the appearance of ethical and moral citizens. Freedom, in this sense, has received a major affordability connotation. The most vulnerable have become preteens and adolescents, those who had not yet formed psychological, social and behavioral pillar, which would lead to his actions.

An important parameter in several research established the atmosphere of dysfunctional families. In these families lacking parental authority, control and influence from them, which causes children to commit antisocial acts.

Key words: deviance, juvenile delinquency, deviant behavior, prevention strategies.

Rezumat

Schimbările social-economice și-au pus amprenta pe aspectul etico-moral al cetățenilor. Libertatea, în acest sens, a primit o conotație de permisivitate majoră. Cei mai vulnerabili au devenit preadolescenții și adolescenții, adică acele persoane care nu aveau încă format un pilon psihologic, social și comportamental, de care s-ar conduce în acțiunile sale.

Un parametru important stabilit în cadrul mai multor cercetării este atmosfera din familiile dezorganizate. În aceste familii lipsește autoritatea părinților, controlul și influența din partea lor, ceea ce determină copiii să comită fapte antisociale.

Cuvinte cheie: devianță, delincvență juvenilă, comportament deviant, strategii de prevenire.

În ultimii ani, persoanele minore comit tot mai multe delictе în grup, deseori fiind atrase la aceste acțiuni de către maturi. Schimbările social-economice și-au pus amprenta pe aspectul etico-moral al cetățenilor. Libertatea, în acest sens, a primit o conotație de permisivitate majoră. Cei mai vulnerabili au devenit preadolescenții și adolescenții, adică acele persoane care nu aveau încă format un pilon psihologic, social și comportamental, de care s-ar conduce în acțiunile sale. Nivelul foarte scăzut de cultură juridică al adolescenților, generează încălcarea de către ei a legii, variate dificultăți comportamentale, delincvență juvenilă. Termenul „delincvență juvenilă” a intrat în uz în ultimele decenii și provine de la cel francez „delinquance juvenile”, desemnând devierile de la norma socială și penală săvârșite de minorii până la 18 ani și sancționate juridic [2]. În franceză, noțiunea de delincvență

se referă la ansamblul de infracțiuni comise într-un anumit timp și spațiu, fiind utilizat de rând cu cel de criminalitate. În psihologia din spațiul românesc el a fost preluat pe lângă ce-a de-a doua parte „juvenilă”. Folosit într-un sens restrâns termenul de delincvență juvenilă a fost introdus pentru a desemna delictele comise de minori, fără a-i eticheta ca criminali, și pentru a-i evidenția dintre ceilalți și a avea posibilitatea de a comunica cu ei altfel decât cu criminalii adulți. Oricum este o intenție nobilă cu menirea de umanizare a tratării juridice a vinovăției minorilor [3].

Conceptul delincvență juvenilă este abordat, în majoritatea clasificărilor care vizează comportamentul uman sub unghiul evaluărilor normative, în cadrul mai larg al devianței. Noțiunea de devianță a fost elaborată de Sellin (1938) care a studiat problemele complexe ale socio-crimino-genezei. Problema delincvenței juvenile este analizată în toată complexitatea ei reală prin corelarea mai multor factori, și anume: juridic, sociologic, psihologic, antropologic, din care rezultă intercondiționarea tuturor variabilelor ce determină comportamente delicvente, dar și strategii de prevenire, intervenție și resocializare.

Analiza literaturii de specialitate relevă multiplele perspective ale studiilor efectuate. Cercetătorul E.H.Sutherland a realizat caracteristica amplă a comportamentului delincent, iar T. Bogdan (1973) subliniază necesitatea includerii delincvenței juvenile în sfera devianței sociale, plasând accentul pe acele carențe educative care provoacă acest tip de comportament deviant. Un număr mare de surse bibliografice includ teoriile și concepțiile lui C. Lombroso cu privire la criminalul înăscut. Merton (1957) menționa că devianța reprezintă ansamblul comportamentelor disfuncționale, ce amenință echilibrul sistemului social. Importantă pentru realizarea diagnosticului psiho-social este teoria imitației a lui G. Tarde, conform căreia individul nu este un criminal din naștere, ci prin imitație, învățând cariera de infractor. Teoria rezistenței la frustrare, elaborată de W.C. Reckless, explică cauzele comportamentului delincent al minorului, ce țin de structura socială externă și structura psihică interioară a delincentului. O tentativă complexă de interpretare a delincvenței juvenile aparține Școlii de la Chicago, care a avansat un set de ipoteze și paradigme cu caracter sociologic, ce explică influența proceselor de schimbare și dezvoltare a efectelor sociale negative, asupra fenomenului de delincvență. Astfel, teoria dezorganizării sociale, întemeiată de C.R.Shaw, are la bază ideea determinării delincvenței, de depresiuni, crize sociale, economice, de fenomenele de urbanizare și exod rural. Ca rezultat aceste fenomene sociale generează marginalizarea, devianța și dezorganizarea socială.

Analizând delincvența juvenilă trebuie să ținem cont nu numai de influența factorilor economici, sociali, culturali etc., dar și în mare măsură de cei psihologici. Criza preadolescenței (de identitate) și criza adolescenței contribuie la intensificarea tendințelor de autocunoaștere identificare și afirmare. Dinamismul, curiozitatea, tendința spre afirmare, spre apropiere de lumea celor adulți îi face pe minori să-și stabilească un șir de valori pe care ei le consideră atribute ale maturității. Acestea se transformă în

stereotipuri comportamentale, ce pot căpăta caracter de manifestări antisociale. Creșterea și dezvoltarea organismului, schimbările fizice și fiziologice influențează mult asupra psihicului și inclusiv asupra dezvoltării sferei afective, influențați de diferiți factori în formarea personalității minorilor pot servi tulburări ale afectivității. Afectivitatea are un rol deosebit de important în viața și activitatea individului și orice abatere de la normal creează probleme, uneori destul de serioase, în perioada adaptării. Referitor la minorii delincvenți, după cum afirmă majoritatea cercetărilor, acestea se caracterizează fie printr-un nivel insuficient de maturizare afectivă, fie prin diferite stări de dereglare a afectivității.

Insuficiența de maturitate afectivă se caracterizează prin:

- lipsa unei autonomii afective, ceea ce duce la creșterea sugestibilității;
- insuficiența de dezvoltare a autocontrolului afectiv, legat de insuficiența de cunoaștere și capacitatea de stăpânire a reactivității emoționale;
- dezvoltare slabă a emoțiilor și sentimentelor superioare, în deosebi a celor morale.

Asemenea caracteristici psiho-comportamentale conduc la lipsa unei capacități de autoevaluare adecvată, lipsa obiectivității față de sine și față de alții. Un alt parametru important stabilit în cadrul mai multor cercetări este atmosfera din familiile dezorganizate. În ele lipsește autoritatea părinților, controlul, exemplul pozitiv din partea lor, precum și influența negativă ca urmare a divorțului, iar acestea determină copiii să comită fapte antisociale.

Majoritatea conduitei delincvente pot fi încadrate în patru mari categorii:

- încălcarea legilor de statut;
- furtul (principala cauză a proceselor penale în cazul minorilor);
- violența;
- comportamentul de bandă, receptat de ceilalți ca periculos;

Analiza multidimensională a delincvenței juvenile creează posibilitatea înțelegerii fenomenului la diferite nivele:

- dimensiunea statistică - evidențiază amploarea și evoluția fenomenului (în procente, medii, analize factoriale) în corelație cu diverși indicatori sociali (economici, culturali, geografici etc.);
- dimensiunea juridică - evidențiază tipuri de norme încălcate, gravitatea prejudiciilor aduse, pericolozitatea lor socială, tipurile de sancțiuni aplicate și modalitățile de resocializare;
- dimensiunea sociologică - pune delincvența în raport cu multiplele fenomene de dezorganizare socială, de inadaptare și marginalizare;
- dimensiunea psihologică - evidențiază structura personalității delincvente, motivațiile, mobilurile comiterii delictului, atitudinea delincventului în raport cu fapta comisă (discernământ, iresponsabilitate);

➤ dimensiunea economică poate indica așa-zisul cost al delictului, prin evidențierea consecințelor directe și indirecte ale diferitelor infracțiuni;

➤ dimensiunea prospectivă - angajează viziunea dinamicii în viitor a fenomenului și propensiunea spre delincvență a anumitor indivizi sau grupuri sociale.

La momentul actual, în Republica Moldova nu există un sistem de justiție juvenilă care să răspundă necesităților speciale ale minorilor. Nu există nici instituții judiciare specializate - Curți Juvenile, complete specializate de judecători, și nici anchetatori, procurori sau avocați, care ar avea în competență exclusivă cazurile care implică minori delicvenți. Drept rezultat, profesioniștii din aceste domenii nu au avut posibilitatea unei instruirii adecvate privind necesitățile specifice ale copiilor, iar cazurile minorilor sunt examinate de rând cu cele ale adulților. Din această cauză procedurile pot dura de la câteva luni până la câțiva ani. Copiii suspectați sau acuzați că au comis o faptă penală trec alături de maturi prin calvarul arestului, acuzării și detenției, doar că situația lor e agravată de imaturitate, de lipsa de sprijin adecvat vârstei, de lipsa de cunoștințe juridice și privind propriile drepturi, de imposibilitatea de a-și apăra drepturile în camerele de detenție preventivă, în sălile de judecată și în locurile de detenție. Tot astfel, reabilitarea și reintegrarea socială a unui copil care și-a ispășit pedeapsa devine aproape imposibilă în lipsa unui sprijin profesionist. Toate acestea afectează situația copiilor suspectați, acuzați sau dovediți că ar fi încălcat legea [6].

Aceste lucruri au fost menționate în Observațiile finale ale Comitetului ONU privind drepturile copilului (Geneva), organ internațional responsabil de implementarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului (CDC), adresate Guvernului Republicii Moldova. Raportul de față este rezultatul muncii unui grup de autori. Inițial, prin decizia Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului din Republica Moldova a fost creat un Grup de Lucru pentru evaluarea și monitorizarea situației justiției juvenile la nivel național. Raportul Grupului de lucru, conține o analiză a situației copiilor și minorilor de până la 18 ani, aflați în conflict cu legea. Din anul 2003, în Moldova a început implementarea Proiectului „Reforma sistemului de justiție juvenilă în Moldova”, sprijinit de UNICEF, principalele componente ale acestuia fiind reforma legislativă.

Strategii de prevenire a delincvenței juvenile

Psihologul italian Gabriela Bortolotti, în lucrarea „Psihologia Comunității”, identifică următoarele obiective strategice ale serviciilor comunitare de prevenire a comportamentului deviant și delincvent:

- Serviciile comunitare de prevenire a comportamentului delincvent trebuie să fie orientate spre dezvoltarea instituției familiale. Familia, ca obiect-țintă al intervențiilor comunitare, trebuie să devină capabilă și competentă să conducă procesele educative ale membrilor săi. Dezvoltarea capacității

familiei, de a ajuta un copil de orice vârstă și în cazul oricărei probleme (de identitate, integrare, criză de valori, conformism sau non-conformism etc.)

- Serviciile comunitare de prevenire a comportamentului delincvent trebuie să fie orientate spre școală. În acest caz se impune necesitatea de a ridica la cel mai înalt nivel importanța școlii ca instituție socială, ca centru de comunicare pentru „copii diferiți”.

- Universul ocupației copiilor la nivel local reprezintă un imperativ pentru serviciile comunitare. Or, serviciile de prevenire trebuie să ofere alternative de ocupație atractivă, care să pună în evidență talentele și nu diferențele.

Psihologul american David Hopkins a studiat posibilitățile de reformare a sistemului școlar în conformitate cu necesitatea de a „construi o nouă școală ce ar deveni un nucleu al acțiunilor comunitare de prevenire a comportamentelor deviate”, analizând toate dimensiunile școlii: dimensiunea curriculară, dimensiunea psihosocială a raporturilor dintre copii, părinți, pedagogi și comunitate și dimensiunea modelării comportamentelor. Pentru a face mai eficient răspunsul școlii la „riscul formării personalității delincvente”, Hopkins oferă următoarea listă de propuneri:

1. Necesitatea cultivării liderismului bazat pe autoritatea personală a pedagogilor. Or, în conformitate cu această propunere, pedagogii trebuie să promoveze modele pozitive de comportament. Fiecare elev trebuie să găsească ceva impresionant în pedagogi, să-i identifice ca lideri nu numai în baza cunoștințelor profesionale, dar și în baza identității acestora.

2. Dezvoltarea de activități didactice și extracurriculare care vor oferi o motivație a ocupațiilor normale.

3. Promovarea comunicării continue și deschise între pedagogi și elevi. Nu există subiecte interzise pentru a le discuta cu profesorii.

4. Implicarea continuă a părinților în proiectele educaționale extracurriculare ale școlii.

Pentru a valida aceste propuneri, este necesar ca psihologul și asistentul social să traseze obiective comune, lucrând împreună cu copiii ce manifestă comportament delincvent. Asistenții sociali vor stabili legătura între manifestările dezvoltării personalității copilului și familia lui, utilizând metode și tehnici care valorifică potențialul familiei, al comunității și al mediului neformal al copilului pentru a preveni apariția factorilor de formare a personalității delincvente. În afară de conținutul programelor școlare și viața de familie, asistenții sociali în domeniul delincvenței juvenile își îndreaptă atenția spre rolul grupurilor de referință în formarea personalității delincvente și al mediului comunitar – sursă de factori generatori de comportament delincvent, dar și de răspunsuri la astfel de probleme. Pentru a reduce riscurile factorilor generatori de comportament delincvent, întreaga societate trebuie să conștientizeze necesitatea abordării profesionale, de către asistenții sociali, a tuturor formelor de comportament deviant. Spre regret, rivalitatea între instituțiile publice și neguvernamentale, care există

astăzi în Republica Moldova, nu oferă un cadru propice pentru dezvoltarea serviciilor de asistență socială la nivel comunitar ce ar permite desfășurarea acțiunilor de prevenire a comportamentului delincvent în rândul copiilor. Profilaxia delincvenței juvenile cuprinde loialitatea măsurilor care vizează minorii și tinerii, precum și microgrupurile sau macrogrupurile sociale cărora le aparțin, în vederea prevenirii conduitelor disociale și antisociale, prin intervenția asupra cauzelor, condițiilor și circumstanțelor. Având în vedere necesitatea abordării multi - și interdisciplinare a delincvenței juvenile, elaborarea unor măsuri de prevenție trebuie să se facă pe baza muncii în echipă, la care să participe juriști, psihologi, pedagogi, medici - îndeosebi psihiatrii, sociologi etc. În funcție de caracterul specializat, de etapa și situațiile care sânt vizate, în categoria acțiunilor profilactice putem desprinde următoarele grupe mai importante:

- 1) Strategii axate pe acțiuni psiho-sociologice și psiho-pedagogice;
- 2) Strategii axate pe acțiuni socio-profesionale;
- 3) Strategii axate pe acțiuni medico-psihologice și psihiatrice;
- 4) Strategii axate pe acțiuni juridico-sociale.

Recuperarea socială a delincvenților, infractorilor rămâne scopul suprem al oricărui sistem penal-executiv. Astăzi, foarte frecvent deținuții de toate categoriile fac relatări de tipul: „viitorul este prea nesigur pentru a-mi face proiecte serioase” sau „timpul pierdut nu-mi permite să mă mai fac om de treabă”. Lacunele resocializării condamnaților prezintă un real pericol pentru interesele umanitare ale societății în sfera securității umane și impune o analiză și prelucrare științifică a acestei probleme. Gradul de elaborare a acesteia – atât în limitele juridice generale, cât și în cele procedural-penale în particular este insuficient. Devine tot mai evident faptul că justiția nu poate fi administrată în afara comunității pe care trebuie să o servească.

Instituțiile statale trebuie întotdeauna să se ocupe de toate nevoile infractorului, fiind necesară implicarea comunității. Este important ca activitatea serviciilor de reintegrare socială și supraveghere să se desfășoare cu atragerea și implicarea comunității în procesul de reintegrare socială a persoanelor condamnate la detenție și sancțiuni neprivative de libertate, prin aceasta cooperarea fiind transformată în parteneriat cu societatea civilă. Astfel realizându-se un transfer parțial nu doar al posibilității de acțiune, ci și al responsabilității față de societatea civilă, care devine un participant real în procesul de resocializare.

În cadrul procesului de resocializare, reinsertia socială a minorilor delincvenți poate fi considerată cea mai complexă componentă, deoarece de reușita acesteia depinde statutul social al tânărului redat societății. Actualmente, realizarea reintegrării sociale pentru infractorii tinerii și cei aflați la prima abatere reprezintă cheia progresului și competenței în justiția penală. Este necesară unirea eforturilor specialiștilor juriști, psihologi, pedagogi, asistenți sociali, sociologi, pentru a elabora

programe viabile de recuperare socială a unui număr cât mai mare de delincvenți, iar instituțiile speciale de reeducare cu o activitate bine concepută să devină „un loc unde se renaște”. Astăzi, problema „readaptării” tinde să fie completată cu tema mult mai difuză a „readaptării sistemului execuțional-penal” la ritmurile și orizonturile teoretice actuale. În acest context, implicarea psihologică are patru componente:

1. Investigația este o acumulare de imagini și informații despre client și mediul lui: relațiile lui cu alții, personalitatea lui, modul în care privește mediul din care face parte, plăcerile și antipatiile, dorințele și aspirațiile, ambițiile și planurile lui.

2. Diagnosticul se referă la tot ceia ce s-a obținut de la client și a fost organizat într-o formă care să permită stabilirea unor obiective de tratament de viitor.

3. Prescripțiile sunt măsuri afective care trebuie luate pentru îndeplinirea scopurilor stabilite.

4. Monitorizarea este procesul prin care comportamentul unei persoane este evaluat prin prisma eforturilor făcute de acesta pentru a funcționa acceptabil în comunitate și pe baza căruia se decide încheierea sau nu a tratamentului, a urmăririi corecționale.

În unele state supravegherea este concepută și realizată gradual în sensul că întâlnirile și controalele sunt mai frecvente la începutul executării măsurii, pentru ca ulterior acestea, în funcție de răspunsul dat de infractor, să scadă în intensitate. Obiectivele supravegherii infractorilor eliberați condiționat, în cadrul comunității, sunt analoge cu cele specifice infractorilor aflați sub un ordin de probațiune. Aceste obiective sunt:

- Protejarea publicului;
- Prevenirea recidivei;
- Reintegrarea cu succes în comunitate.

Percepția delincvenței juvenile de către părinți

Problema delincvenței juvenile a fost cercetată la diferite etape și sub diferite aspecte, atât de cercetătorii străini, cât și de către cercetătorii din Republica Moldova. Cercetarea delincvenței juvenile a fost condiționată de faptul că acest fenomen a căpătat la etapa actuală proporții îngrijorătoare. Vârsta delincvenților reținuți pentru infracțiuni este între 12 și 17 ani. Circa 95% de infracțiuni sânt comise în grup. Este impunătoare și cifra care ne vorbește despre numărul de minori care se află la evidență - 7700, dintre care 1300 țin de categoria socială, adică au comis crime grave, dar nu pot fi sancționați din cauza vârstei reduse [4].

Studierea percepției fenomenului de delincvență juvenilă de către părinți, prin aplicarea unei anchete cu variante de răspuns, elaborat de autori, este un scop în sine, foarte actual, care solicită eforturi ulterioare, ne-a sugerat câteva recomandări în vederea prevenirii acestui fenomen.

Părinții anchetați au fost rugați să citească cu atenție întrebările anchetei și să selecteze una dintre variantele propuse în ceea ce privește opinia lor privind fenomenul delincvenței juvenile. Ancheta „Percepția fenomenului de delincvență juvenilă” conține 5 întrebări (Tabelul1)

Tabelul 1. Ancheta „Percepția fenomenului de delincvență juvenilă”

Întrebări	Variante de răspuns					
1. Ce înțelegeți prin noțiunea de „delincvență juvenilă?”	A. o infracțiune comisă de către un adolescent		B. un comportament antisocial		C. un comportament normal, conștientizat	
2. Care dintre infracțiunile enumerate sunt mai des comise de delincvenți?	A. furt	B. jaf	C. viol	D. tâlhării	E. bătăi	F. asasinări
3. Cum credeți, care sunt cauzele delincvenței juvenile?	A. sărăcia din mediul familial	B. conflictele din familie, lipsa controlului din partea părinților.	C. stima de sine scăzută a copilului	D. incapacitatea de a găsi alte activități	E. comportamentul agresiv al celor din jur	F. consum de alcool sau droguri
4. Care sunt metodele de prevenire a delincvenței juvenile?	A. sanționare severă	B. sanționare mai blândă	C. mediere a conflictelor	D. în dependență de vârsta delincventului	E. disciplina rea copiilor în familie	F. atragera la răspundere a părinților
5. Cum credeți, cine trebuie să intervină în cazul „delincvenței juvenile?”	A. părinții		B. specialiștii: psihologul, asistentul social sau pedagogii		C. organele de poliție	

Au fost implicați 60 părinți din cadrul Liceului teoretic din comuna Cricova.

Sexul(masculin / feminin) al participanților în cercetare, îl prezentăm în tabelul 2:

Tabelul 2. Repartizarea după sex a părinților

Sexul	Număr total de părinți	Subiecți, %
Feminin	48	80%
Masculin	12	20%

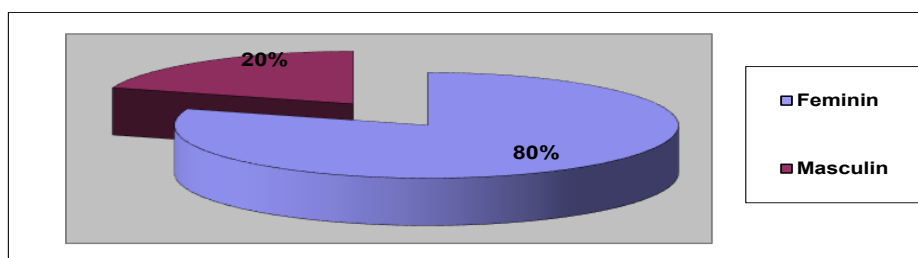

Figura 1. Repartizarea subiecților după sex

Din figura 1, observăm că au participat 48 femei (mămici), ceea ce constituie 80% și 20% dintre ei au fost părinți de sex masculin. Părinți care au participat în cadrul cercetării au fost cu vârste cuprinse între 30 și 49 ani, informație prezentată în figura 2.

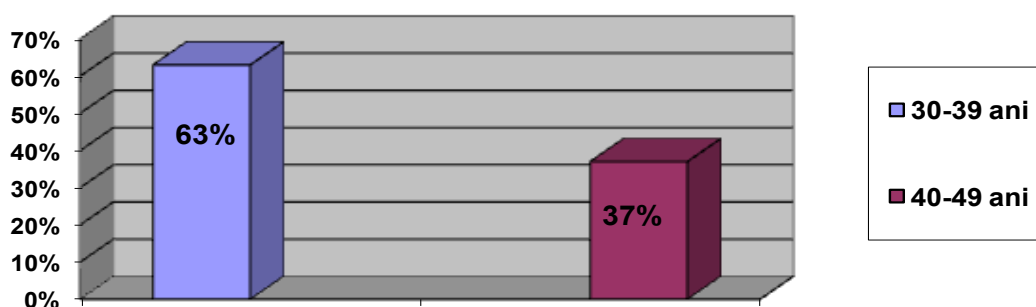

Figura 2. Repartizarea subiecților conform vârstei

Menționăm faptul că în cadrul cercetării au participat mai mulți părinți tineri. Rezultatele pentru prima întrebare, propusă părinților: „Ce înțelegeți prin noțiunea de „delicvență juvenilă?””, sunt prezentate în figura 3.

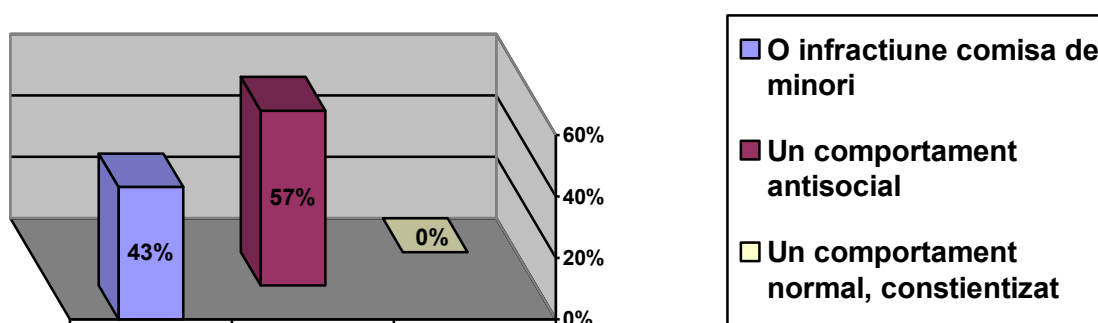

Figura 3. Distribuția rezultatelor privind opinia părinților în ceea ce privește fenomenul delicvenței juvenile

La prima întrebare, propusă părinților: „Ce înțelegeți prin noțiunea de „delicvență juvenilă?””, cu variantele de răspuns că este o infracțiune comisă de către un adolescent, au răspuns 26 părinți din 60, ceea ce constituie 43%; este un comportament antisocial – au răspuns 34 părinți din 60 (57%). Nici un părinte nu a susținut ideea că delicvența juvenilă ar fi un comportament normal, conștientizat. Situația în ceea ce privește care dintre infracțiunile enumerate sunt mai des comise de delincvenți? este redată în figura 4:

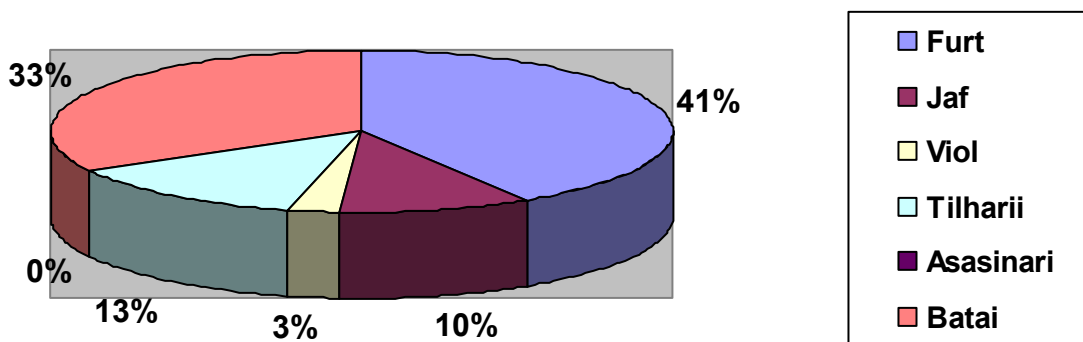

Figura 4. Rezultatele privind opinia părinților privind tipurile de infracțiuni comise de minori

În baza figurii 4, observăm că aproape jumătate dintre părinții anchetati, au menționat că cea mai frecventă infracțiune comisă de către minori este furtul. Această idee a fost susținută de către 24 părinți din 60, 41%; următoarele tipuri de infracțiuni comise de către minori, în opinia părinților este împărțită în următoarele proporții: Procentajul de 33% susțin că minorii comit bătăi, apoi tâlhăriile cu 13%, iar 10% dintre părinți au selectat jaful. Violul a fost menționat doar de doi părinți. Nici un răspuns nu a fost obținut pentru comiterea asasinărilor din partea minorilor.

Următoarea întrebare la care au răspuns părinții ține de cauzele delicvenței juvenile – o problemă dureroasă pentru societate, dar insuficient cercetată de către organele abilitate.

Rezultatele în ceea ce privește distribuția rezultatelor o redăm în tabelul 3:

Tabelul 3. Rezultatele privind opinia părinților privind cauzele delicvenței juvenile

Cauzele delicvenței juvenile	Număr total	Subiecți, %
Sărăcia din mediul familial	18	30%
Conflictele din familie, lipsa controlului din partea părinților	22	37%
Stima de sine scăzută a copilului	10	16%
Incapacitatea de a găsi alte forme de manifestare	0	0%
Comportamentul agresiv al celor din jur	4	7%
Consumul de alcool sau droguri	6	10%

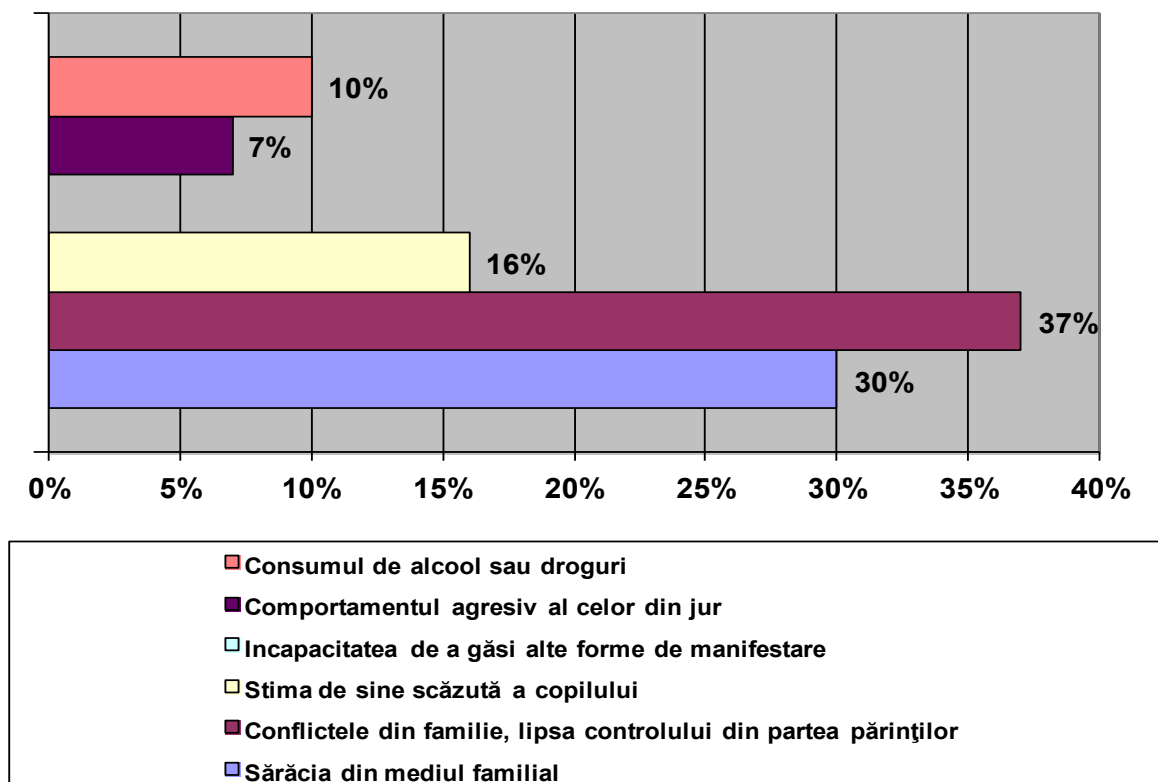

Figura 5. Distribuția rezultatelor privind cauzele delicvenței juvenile

Opinia părinților în ceea ce privește cauzele delicvenței juvenile, se distribuie în felul următor: 37% dintre părinți au menționat că cauza principală a delicvenței juvenile este generată de conflictele din familie și lipsa controlului din partea părinților; 30% dintre părinți au răspuns că sărăcia din mediul familial este la fel o cauză importantă care generează producerea cazurilor de delicvență în rândul minorilor. Aceasta înseamnă că din cauza lipsei surselor materiale pentru existență, pentru întreținere, copiii sunt nevoiți să comită acte de furt, pentru a supraviețui. De această părere sunt 18 părinți din 60. În proporție de 10% au fost obținute rezultate pentru consumul de alcool sau droguri. Cauza - comportamentul agresiv al celor din jur – a obținut un punctaj nesemnificativ de - 7%.

În ceea ce privește metodele de prevenire a fenomenului de delicvență juvenilă, care trebuie să fie aplicate pentru a reduce numărul de cazuri în rândul minorilor, conform variantelor propuse în anchetă, răspunsurile părinților au fost următoarele:

Tabelul 4. Rezultatele privind opinia părinților despre metodele de prevenire a delicvenței juvenile

Metodele de prevenire a delicvenței juvenile	Număr total de alegeri	Subiecți, %
Sanționare severă	10	17%

Sanționare mai blândă	14	23%
Mediere a conflictelor	16	27%
În dependență de vârsta delicventului	2	3%
Disciplinarea copiilor în familie	12	20%
Atragerea la răspundere a părinților	6	10%

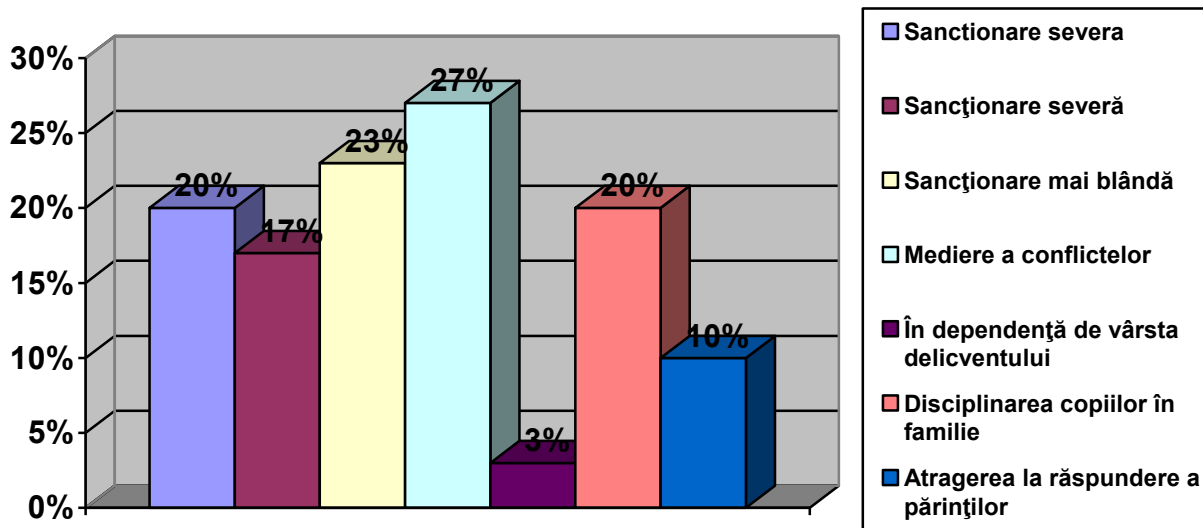

Figura 6. Repartizarea răspunsurilor subiecților în ceea ce privește metodele de prevenire a delincvenței juvenile

27% (16 părinți din 60) dintre părinți sunt de părerea că o metodă de prevenire a delincvenței juvenile este medierea conflictelor care apar pe parcursul vieții copilului în legătură cu diferite situații și evenimente legate de viața de familie sau cea școlară și nu trebuie de sancționat minorii pentru fapta incorectă comisă; 14părinți, ceea ce constituie - 23 % au menționat faptul că o metodă de prevenire a delincvenței juvenile ar fi o sancționare mai blândă a minorilor delicvenți; 17% dintre părinți au selectat varianta cu privire la sancționarea severă a minorilor, adică indiferent de vârsta copilului el trebuie să răspundă de fapta comisă și chiar sancționat sever și 3% dintre părinți susțin ideea că este necesar de sancționat minorii, dar în dependență de vârsta lor, adică cu cât vârsta atinge majoratul cu atât și sancționarea să fie mai aspră; 20% dintre părinții au menționat că o metodă de prevenire a delincvenței juvenile ar fi disciplinarea copiilor în familie, iar 10% dintre ei chiar susțin atragerea la răspundere a părinților minorilor care comit infracțiuni, furturi, tâlhării, etc.

În cazurile delincvenței juvenile trebuie să intervină o echipă de specialiști, iar ponderea cea mai mare totuși în asemenea cazuri o au părinții, care trebuie să se implice cel mai serios, în cazul în care copiii lor au comis vreo infracțiune. Această situație este relevată în figura 7:

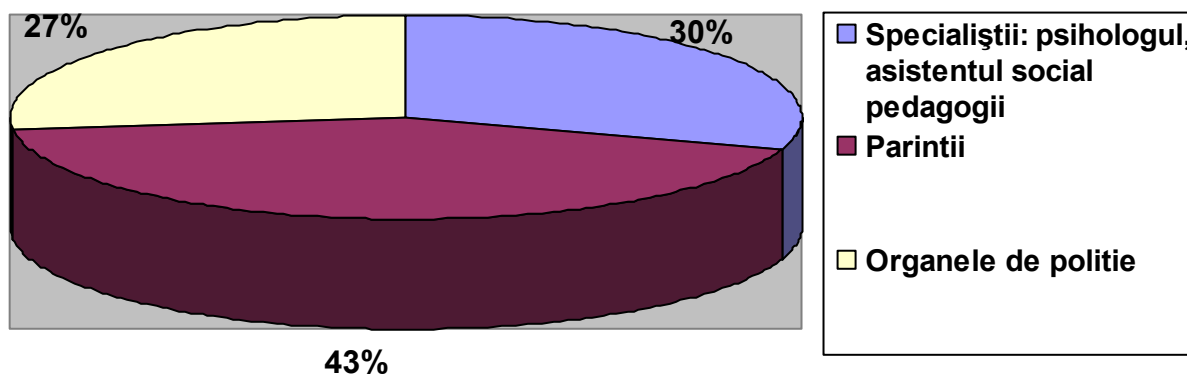

Figura 7. Rezultatele privind opinia părinților privind persoanele ce trebuie să se implice în cazul delincvenței juvenile

În caz de delincvență juvenilă, cea mai bună parte dintre părinți – 43% au răspuns că trebuie să se implice părinții, familia minorului, fiindcă lor le aparține cea mai mare responsabilitate pentru orice face copilul în societate;

Polițistul este persoana ce trebuie să intervină în cazul „delincvenței juvenile”, susțin 27% dintre părinți, fiindcă el este care descoperă și cercetează cazul infracțional; 30 % dintre părinți au răspuns că trebuie să se implice mai mulți specialiști, precum: psihologul și profesorii din instituțiile școlare, deoarece copiii în cea mai bună parte a timpului se află în mediul școlar; asistenții sociali pentru a apăra drepturile minorilor.

RECOMANDĂRI

Delincvența juvenilă este un fenomen social care include toate încălcările de norme de către minorii care nu au împlinit vârsta de 18 ani. Toate aceste fapte comise de un copil sau de un adolescent sunt sancționate penal. Dintre cauzele comportamentului delincvent al copiilor și adolescenților am putea enumera: La nivel macrosocial: sărăcia; inegalitatea socială, șomajul, migrația forței de muncă. La nivel microsociale: dezorganizarea familiilor; lipsa supravegherii părintești – ca una dintre consecințele migrației forței de muncă, agresivitatea, alcoolismul, narcomania, abandonul școlar. Toate acestea le regăsim în imaginea delincvenților minori din mass – media și dosarele minorilor delincvenți. Observăm că părinții percep diferit fenomenul delincvenței. Important este că acceptă faptul că ei înșiși, părinții reprezintă o forță importantă în prevenția și reducerea comportamentelor indezirabile

În calitate de acțiuni necesare de întreprins, din răspunsurile la anchetă se întrevăd:

1. îmbunătățirea educației în familie;
2. reviziunea stilului atitudinal/ educațional în familie
3. evitarea pedepselor neîntemeiate, aspre asupra copiilor
4. adaptarea sistemului din învățământ la nevoile specifice ale adolescenților;

5. implicarea părinților, a școlii, și, mai general, a societății civile în proiecte sociale pentru identificarea cauzelor devianței;

6. elaborarea unor strategii adecvate pentru combaterea fenomenului, dar și pentru reinsertia socială a minorului infractor.

Copii au nevoie de familie, de o familie în care să găsească următoarele:

- *respectul reciproc* părinți-copii, în asigurarea căruia rolul conducător revine părinților, care îmbină blândețea, căldura și dragălalșenia cu fermitatea;

- *constanță și claritate* în atitudini și preocuparea de a-i învăța pe copii importanța consecințelor logice ale acțiunii prin aplicarea regulii celor trei R: soluție Relațională, care să implice Respectul și nu umilința și care să fie Rezonabilă, având scopul de a învăța din ea și nu de a produce suferință;

- *comunicare deschisă* presupunând ascultarea activă a celor spuse de copil și încercarea de a înțelege mesajul real pe care dorește să-l comunice, pentru a lua decizia convenită;

- *fără pedepse fizice*, care, chiar dacă rezolvă pe termen scurt un comportament nedorit, are consecințe negative pe termen mediu și lung, atât pentru copii (generând resentimente, mânie, frică, ură), cât și pentru părinți, care se simt ulterior vinovați, confuzi, necăjiți, suferind alături de copii; pedepsele fizice induc un comportament violent, care se va reproduce și în viața adultă. De la violentarea copiilor mulți părinți trec imediat la tandrețe, intrându-se într-un stil de atașament ambivalent-anxios, care suplimentează efectele negative asupra copiilor. În locul pedepselor fizice ar trebui practicate alte principii ale modificării comportamentului, cum ar fi retragerea gratificațiilor pentru un timp, etc.

Rezultatele căpătate au valoare practică pentru părinți, profesori, lucrători sociali în scopul prevenirii și profilaxiei comportamentelor delictive la minori.

Cu rezultatele anchetei au fost familiarizați părinții participanți și s-a organizat o masă rotundă cu genericul *cauzele și aspectele prevenirii delictvenței minore*. În finalul discuțiilor, majoritatea părinților au exprimat doleanțe de schimbarea atitudinii parentale față de copil; colaborarea permanentă cu școala; conștientizarea reală a problemelor /necesităților copilului și acordarea ajutorului necesar, simplificarea programului școlar și minimizarea volumului temelor pentru acasă; șanse egale în educație pentru toți copiii.

Întrucât familia reprezintă factorul primordial al socializării morale și al integrării copilului în societate, se impune, necesitatea adoptării unor acțiuni de susținere economică a familiilor cu dificultăți financiare, care au în creștere sau întreținere copii minori. Un aspect al politicilor sociale promovate de stat vizează reactualizarea și reinstituționalizarea serviciului de *asistență educativă și psiho-socială*, ale cărei tradiții pot fi valorificate, într-un sens benefic pentru protecția și ocrotirea familiei și minorului care creează probleme de adaptare și comportare socială. Experiența avansată din alte țări demonstrează

eficiența *Centrelor și cabinetelor de consiliere familială* în care activează psihologi, a unor grupuri de lucru specializate în profilaxia conduitei deviate la copii, adolescenți și maturi.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu, E. Manifestări tipice ale devierilor de comportament la elevii preadolescenți. Prevenire și terapie. București: Aramis, 2002.
2. Buzducea, D. Aspecte contemporane în asistența contemporană. Iași: Polirom. 2005.
3. Cuznețov Larisa. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: Editura Centrul Editorial-poligrafic al USM. 2008.
4. Malcoci L. Servicii sociale comunitare destinate copiilor în situații de risc//Parteneriate în dezvoltarea serviciilor de alternativă pentru copii și familii în situație de risc. Chișinău: DFID. 2003.
5. Montanu M. R. Delicvența juvenilă: aspecte teoretice și practice. Iași: Editura Polipress. 2003.
6. Neculau A. Psihologia socială. Aspecte contemporane. Iași: Editura Polirom. 1998.
7. Pitulescu I. Delincvența juvenilă, București. 2002.

Primit 22.01.16